

ВІДГУК

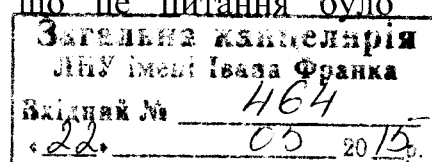
**офіційного опонента, доктора економічних наук, професора
ПУСТОВІЙТА РОБЕРТА ФРІДРІХОВИЧА
на дисертаційну роботу ТИМКІВ СОФІЇ МИХАЙЛІВНИ
«Монетарні інструменти стабілізаційної політики в Україні»,
поданої на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.01 – економічна
теорія та історія економічної думки**

Уважне та детальне ознайомлення із дисертаційною роботою Тимків Софії Михайлівни дає змогу сформулювати наступні узагальнені висновки щодо актуальності теми дослідження, ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірності та новизни, а також повноти їхнього викладу в опублікованих працях.

Актуальність теми дослідження.

Дослідженням монетарної політики, її інструментарію та способів ефективної реалізації займається багато вітчизняних та зарубіжних науковців. Здавалося б, сукупність усіх наукових праць і розробок, присвячених даному питанню, в повній мірі розкривають сутність та проблематику монетарної складової стабілізаційної політики. Однак, реалії сьогодення поставили перед теоретиками економічної науки та держаними діячами низку завдань, що потребують комплексного дослідження і вирішення.

Кризові явища світового масштабу у 2008–2009 роках актуалізували необхідність переосмислення підходів до монетарного регулювання економічних процесів задля стабільного функціонування економіки. Винятку не становить і необхідність удосконалення стабілізаційних заходів Національного банку України. Слід відзначити, що це питання було

актуальним не лише під час світової економічної кризи та безпосередньо після неї, але й не втрачає нагальності і на сучасному етапі розвитку української економіки.

Дисертаційна робота Тимків Софії Михайлівни є актуальною як за задумом, так і за переліком поставлених завдань, в якій дисертант має за мету здійснити комплексний макроекономічний аналіз використання монетарних інструментів стабілізаційної політики в Україні і на його основі розробити практичні рекомендації заходів, спрямованих на підвищення їх ефективності.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність.

Зміст дисертаційної роботи, публікації та автореферат Тимків С.М. свідчать про достатню обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих дисертантом.

Для досягнення поставленої мети автор використовує загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання. У процесі наукового дослідження застосовується системний підхід, згідно з яким усі явища вивчаються у взаємозалежності та розвитку. Дослідження процесу монетарного розвитку вітчизняної економіки ґрунтувалось на єдності історичного й логічного підходів. Для пояснення особливостей використання Національним банком України монетарних інструментів використовувались методи наукової абстракції, аналізу і синтезу. Для з'ясування впливу процентної політики на реальний сектор економіки і встановлення зв'язків між процентними ставками та обсягами кредитів суб'єктам господарювання застосовано кореляційний аналіз. Для аналізу інституційного середовища діяльності Національного банку України використано метод порівняння. У роботі широко використано графічні методи.

Наукові положення і результати дослідження є достовірними і обґрунтованими, що підтверджується використанням великого масиву статистичних даних та звітних матеріалів щодо діяльності Національного банку. Теоретичні положення і практичні рекомендації сформульовані

дисертантом на базі опрацювання, систематизації та узагальнення фундаментальних досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців (список використаної літератури складається з 220 використаних джерел).

Висновки дисертації висвітлюють основні положення змісту та повною мірою відповідають поставленим завданням. За науково-теоретичним рівнем, змістом і оформленням дисертаційна робота Тимків С.М. відповідає усім вимогам щодо кандидатських робіт.

Наукова новизна положень і результатів, одержаних особисто дисертантом та поданих на захист.

Дисертаційна робота містить наукову новизну, основні положення якої логічно пов'язані між собою і достатньо обґрунтовані. Найважливіші, на нашу думку, результати, отримані особисто автором, полягають у наступному.

1. З'ясовано суть стабілізаційної політики та монетарної і фіскальної політики, як її складових (розглянуто дискусійні питання щодо того, чи стабілізаційна політика повинна бути активною чи пасивною, а також чи при проведенні стабілізаційних заходів варто дотримуватися заздалегідь визначених правил, чи більш ефективною є політика, що ґрунтується на свободі дій) (с. 20-28).

2. На основі різних джерел автором узагальнено класифікацію монетарних інструментів згідно з низкою критеріїв (с. 45) та детально проаналізовано особливості їх використання (с. 45-54).

3. Виходячи із твердження, що визначальну роль у розробці і реалізації антиінфляційної стратегії відіграє вибір оптимального монетарного режиму, дисертантом узагальнено і детально проаналізовано основні характеристики, переваги та недоліки різних монетарних режимів (с. 61-71).

4. Здійснено аналіз процесу становлення монетарного інструментарію НБУ. Досліджено, як за допомогою різних монетарних інструментів центральний банк впливав на ситуацію в реальному секторі

економіки і зроблено висновки про недостатню дієвість традиційних монетарних інструментів у стабілізації вітчизняної економіки.

5. Здійснено кореляційний аналіз впливу офіційних процентних ставок на темпи інфляції у період 2008-2014 рр., результати якого засвідчили відсутність очікуваного впливу цих монетарних інструментів на темпи інфляції упродовж досліджуваного періоду (с. 118-120).

6. Досліджено взаємодію фіскальних монетарних заходів стабілізаційної політики і виявлено інструментальну неузгодженість монетарної та фіскальної політики, а також неузгодженість термінів обміну інформацією при розробленні основних прогнозних і програмних документів Уряду та НБУ (с. 127-132).

7. Досліджено світовий досвід монетарної політики, передовсім Федеральної резервної системи США, у період кризи та посткризового відновлення економіки, зокрема проаналізовано ефективність нетрадиційних інструментів – масштабних програм викупу активів та засобів вербального монетарного стимулювання (с. 156-164).

8. Здійснено аналіз чинного вітчизняного законодавства і показано, що, принаймні формально, НБУ сьогодні володіє високим рівнем незалежності (с. 179-182).

9. Запропоновано практичні рекомендації щодо підвищення дієвості монетарного інструментарію для досягнення макроекономічної стабілізації вітчизняної економіки (с.188-189).

Підсумовуючи висновки та результати дисертаційної роботи, а також особистий внесок дисертанта у вирішення обраного ним важливого наукового завдання, новизна наукового дослідження Тимків С.М. полягає у комплексному макроекономічному аналізі дієвості традиційних монетарних інструментів стабілізаційної політики в Україні у період світової фінансово-економічної кризи 2008–2009 років та після неї, у результаті якого виявлено недостатню їх ефективність як щодо стимулювання реального сектору, так і стосовно забезпечення цінової стабільності у вітчизняній економіці.

Повнота викладу основних наукових результатів дисертації в опублікованих працях.

За результатами дослідження автором опубліковано 12 наукових праць, загальним обсягом 3,68 друк. арк., у тому числі 2 у співавторстві (особисто автору належить 3,1 друк. арк.), серед яких 7 наукових статей у фахових виданнях (3,07 друк. арк.).

Основні теоретичні положення та практичні результати доповідалися на міжнародних та всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях, за матеріалами яких було опубліковано 5 тез доповідей (0,61 друк. арк.).

Відповідність дисертаційної роботи та автореферату МОН України.

Дисертація Тимків С.М. є завершеним самостійним науковим дослідженням, виконана на високому теоретико-методологічному рівні з викладенням і обґрунтуванням власних практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності використання монетарних інструментів стабілізаційної політики Національного банку України.

Зміст автореферату є ідентичним змісту дисертаційної роботи. В авторефераті відображені основні положення дисертаційної роботи та наукові здобутки дисертанта.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. Пропоновані автором заходи щодо таргетування інфляції в українській економіці необхідно деталізувати та більш змістовно розкрити в її нинішніх надмірних критеріях. Також доцільно б було запропонувати прогностичні трендові характеристики (с. 125-127).

2. Досліджену концепцію транспарентної політики центрального банку бажано конкретизувати та запропонувати більш дієві заходи регулятора щодо активізації зазначеного процесу (с. 62, 66, 183, 189).

3. Проаналізовані автором чинники незалежності центрального банку є доволі дискусійними і потребують більш ґрунтовного дослідження з

урахуванням існуючого впливу державних інституцій на функціонування НБУ у нинішніх інституційних умовах (с. 130, 176-182, 191).

4. Більш поглибленого аналізу з урахуванням теми та спеціальності кандидатської дисертації потребує обґрунтування інституційного забезпечення реалізації монетарної політики в Україні. У цьому сенсі заслуговують на увагу фактори інституційного середовища монетарної політики, зокрема: концепція «принципал-агент» з урахуванням відносин центрального банку з комерційними, функціонування неформальних інститутів у грошово-кредитній сфері, інституційні обмеження таргетування інфляції.

5. Для удосконалення монетарної політики в Україні в умовах зниження частки експорту та відтоку капіталу, а також з огляду на необхідність стимулювання реального сектору економіки потребує конкретизації аналіз стратегічної взаємодії монетарної та фіскальної політики. У цьому сенсі бажано більш детально розглянути форми взаємодії уряду і центрального банку (с. 22, 23, 41, 129).

6. Актуалізація пропонованого дисертаційного дослідження робить запит на механізми, шляхом яких в економіці створюється інституційна підтримка довіри до грошей і грошово-кредитної системи, що потужно впливає ефективність стабілізаційної політики в Україні. Хоча автором запропоновані деякі фрагментарні чинники цього процесу (с. 40, 98, 140), але взагалі зазначене питання не є досконало проаналізованим.

Загальний висновок.

Незважаючи на вищезазначені зауваження, дисертація Тимків Софії Михайлівни «Монетарні інструменти стабілізаційної політики в Україні» є кваліфікованою науковою працею, виконана автором особисто, характеризується єдністю і логікою викладу, містить науково обґрунтовані результати, які є суттєвими для вирішення наукового завдання – аналізу монетарних інструментів стабілізаційної політики в Україні, що виявляється

у розробленні теоретичних засад комплексного використання цих інструментів для досягнення стабілізації вітчизняної економіки, зокрема у час світової кризи 2008–2009 рр. та посткризовий період.

Визначені дисертантом завдання дослідження осмислені, ґрунтовно опрацьовані та розв'язані на високому науковому рівні, а поставлену мету досягнуто. Ключові положення дисертаційної роботи належним чином відображені в авторефераті та наукових публікаціях дисертанта.

За змістом та оформленням дисертація С.М. Тимків відповідає вимогам пп. 9, 11, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів № 567 від 24.07.2013 р., які висуваються до кандидатських дисертацій, а її автор – Тимків Софія Михайлівна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки.

Офіційний опонент,

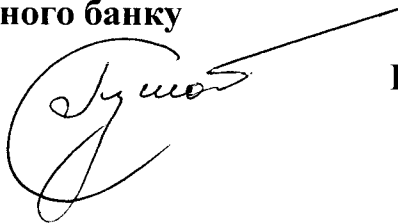
д.е.н., професор, завідувач кафедри

економіки та управління Черкаського

інституту банківської справи Університету

банківської справи Національного банку

України (м. Київ)

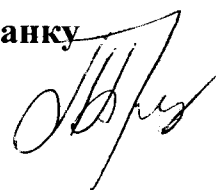
Пустовійт Р.Ф.

В. о директора Черкаського

інституту банківської справи Університету

банківської справи Національного банку

України (м. Київ)

Проценко О.Л.

*Відзвук надіслано до
сигналізованої Вченої
22.05.15 р.*

Вашим секретарем

